

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/21/2024
Identifikačné číslo spisu: 1713217668
Dátum vydania rozhodnutia: 25.02.2026
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:1713217668.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Z. L., narodený XX. K. XXXX, bytom C., Z. XXXX/X, zastúpený: Malata, Pružinský, Hegedúš & Partners s. r. o., so sídlom Bratislava, Mlynské nivy 10, Twin City Tower, IČO: 47 239 921, proti žalovanému: Q. K., narodený XX. Z. XXXX, bytom K., L. XX, zastúpený: Hudec s. r. o., so sídlom Bratislava, Lazaretská 23, IČO: 36 855 260 a Advokátska kancelária AŠTARY, s. r. o., so sídlom Žilina, Mariánske námestie 29/6, IČO: 53 588 452, o určenie neúčinnosti právneho úkonu, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 8C/283/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. júna 2023 sp. zn. 9Co/105/2022, 9Co/106/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobca má právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo dňa 08. decembra 2021 č.k. 8C/283/2014-434 v spojení s opravným uznesením zo dňa 19. apríla 2022 č.k. 8C/283/2014-532 určil, že kúpna zmluva uzavretá dňa 09.12.2010 medzi N. K.Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XX/X, Č. (ďalej aj „dlžník“) a Q. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXX/XX, K. O., na základe ktorej nadobudol žalovaný vlastnícke právo k pozemku parcela registra "C" evidovaná na katastrálnej mape, a to parcela č. XXX/X, druh pozemku orná pôda, o výmere 2934 m², parcela č. XXX/X, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, o výmere 750 m², parcela č. XXX/X, druh pozemku záhrady, o výmere 469 m², parcela č. XXX/X, druh pozemku ostatné plochy, o výmere 450 m², parcela č. XXX/X, druh pozemku orná pôda, o výmere 758 m², rodinnému domu, súpisné číslo XXX, postavenému na pozemku parcele č. XXX/X, okres S. C., obec S. C., katastrálne územie Z., zapísaných na liste vlastníctva č. XXX vedenom X. Ú. S. C., je voči žalobcovi právne neúčinná. Druhým výrokom rozsudku súd prvej inštancie žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie na odôvodnenie tohto rozsudku uviedol, že žalobca ako veriteľ uzavrel s dlžníkom

zmluvu o bezúročnej peňažnej pôžičke na sumu 730 000 eur. V predmetnej zmluve sa strany dohodli, že ňou zanikajú všetky vzájomné záväzky z predchádzajúcich pôžičiek a nahrádzajú sa touto zmluvou ako novatívnym záväzkom dlžníka voči veriteľovi. Bolo aj nesporné, že notárkou bola spísaná notárska zápisnica obsahujúca vyhlásenie dlžníka o uznaní dlhu a súhlase s exekúciou podľa ustanovenia § 41 ods. 2 Exekučného poriadku. Na základe uvedeného dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobca ako veriteľ mal voči svojmu dlžníkovi vymáhateľnú pohľadávku, ktorej splnenie možno vynútiť exekúciou. Podľa prvoinštančného súdu bolo tiež nesporné, že dlžník neuhradil žalobcovi ako veriteľovi dlh v stanovenom čase, ale naopak uzavrel so žalovaným, svojim synom, kúpnu zmluvu na vyššie uvedené nehnuteľnosti. Hodnota vyššie uvedených nehnuteľností určená znaleckým posudkom bola 121 500 eur a kúpna cena, za ktorú boli predané žalovanému bola 10 500 eur, čím malo dôjsť k ukráteniu žalobcu ako veriteľa zo záväzkového vzťahu s dlžníkom. Úmysel ukrátiť veriteľa sa predpokladá pri právnom úkone, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený, a ku ktorému došlo medzi dlžníkom a blízkou osobou, alebo ktorý dlžník urobil v prospech tejto osoby. Vývrátenie tejto právnej domnienky zaťažovalo žalovaného ako blízku osobu dlžníka a ten musel dokázať vynaloženie náležitej starostlivosti, ktoré nepostačovala na poznatky o úmysle ukrátiť jeho veriteľa. Žalovaný však zostal nečinný, čo do tvrdení o tom, že konal s náležitou starostlivosťou a nemohol rozpoznať úmysel svojho otca. Žalovaný síce v rámci výsluchu uviedol, že o finančnú situáciu svojho otca sa nezaujímal, nevidel dôvod, prečo by sa mal o to zaujímať ale zo zápisnice o hlavnom pojednávaní v trestnej veci jeho otca vyplynulo, že sám uviedol, že vedel o tom, že jeho otec mal podlžnosti, ktoré vyriešil prevodom nehnuteľností resp. darovaním nehnuteľností na T. ulici v C.. Ako nevierohodnú vyhodnotil súd aj výpoveď otca žalovaného ako svedka, že syna o dlhoch neinformoval, bola to jeho záležitosť, on podnikal, bola to jeho vec. V predmetnom spore tak žalovaný neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že by v súvislosti s odporovaným právnym úkonom postupoval s takou náležitou starostlivosťou, aby ukracujúci úmysel rozpoznal, alebo sa o ňom aspoň mohol dozvedieť. Súd prvej inštancie mal za to, že prišlo ku kumulatívne splneniu zákonom stanovených podmienok odporovateľnosti, a to existencia vymáhateľnej pohľadávky a vykonateľnej, a úkon ukrátiť ukracuje uspokojenie pohľadávky veriteľa. Žalovaný nepreukázal, že vyvíjal aktívnu činnosť pre poznanie úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa. Dlžník napriek uplynutiu značného času od splatnosti pohľadávky dlh neuhradil a nemá majetok, z ktorého by bol dlh uhradený. Podmienky podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka pre určenie, že právny úkon, kúpna zmluva zo dňa 09.12.2010 je voči právne neúčinná tak boli splnené.

3. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) s poukazom na žalobcov plný úspech vo veci.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 15. júna 2023 sp. zn. 9Co/105/2022, 9Co/106/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Rozsudok odôvodnil odvolací súd tým, že sa zhoduje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, rozhodnutie prvoinštančného súdu považuje za odôvodnené patričným spôsobom a preto sa s ním stotožňuje a poukazuje naň. K námietkam žalovaného osobitne uviedol, že súd prvej inštancie správnym spôsobom vyhodnotil okolnosť, že na majetok dlžníka N. K. bol vyhlásený konkurz a správne sa priklonil k použitiu ustanovení o odporovateľnosti právnych úkonov v Občianskom zákonníku a nedôvodnosti aplikácie osobitnej úpravy obsiahnutej v zákone o konkurze a reštrukturalizácii. Konkurz na dlžníka, otca žalovaného, bol vyhlásený až po tom, čo na súde prvej inštancie prebiehalo konanie o určenie neúčinnosti predmetnej kúpnej zmluvy a odporovateľnosť v konkurze je možné uplatňovať najskôr po vyhlásení konkurzu. Pred vyhlásením konkurzu sa môže veriteľ domáhať právnej neúčinnosti právnych úkonov podľa § 42a Občianskeho zákonníka. Vyhlásením konkurzu sa toto konanie prerušuje, ak sa týka majetku podliehajúceho konkurzu, čo nie je daný prípad. Dané nehnuteľnosti ani neboli správcom konkurznej podstaty zapísané do súpisu všeobecnej podstaty majetku. Odvolací súd súhlasil aj so záverom, že vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka nestratil žalobca ako jeho veriteľ aktívnu vecnú legitimáciu v tomto spore, riešená kolízia ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka a § 57 a nasl. zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej

len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) v prípade skôr začatého súdneho konania pred konkurzným. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti sú námietky žalovaného nedôvodné a aplikácia ustanovení Občianskeho zákonníka bola správna. Ako nedôvodné posúdil odvolací súd aj námietky žalovaného o neplatnosti odporovanej kúpnej zmluvy. Súd prvej inštancie podľa neho správne v napadnutom rozsudku posúdil predmetnú kúpnu zmluvu ako zmluvu platnú a svoje závery aj dostatočne presvedčivo odôvodnil. Tvrdenia žalovaného, že kúpna zmluva je neplatná, pretože otec žalovaného bol rozsudkom súdu uznaný za vinného zo spáchania pokusu pokračovacieho zločinu poškodzovania veriteľa, neobstoja. Aby bol právny úkon absolútne neplatný pre rozpor s normami trestného práva, tak by obsahom právneho úkonu muselo byť spáchanie trestného činu alebo iného verejnoprávneho deliktu, alebo by muselo ísť o zmluvu slúžiacu na prípravu trestného činu, alebo zmluvu zakladajúcu niektorý z trestných činov korupcie alebo o záväzok odškodniť osobu za spáchanie trestného činu. Pri uzavieraní predmetnej kúpnej zmluvy neboli naplnené vyššie uvedené okolnosti. Samotné odsúdenie otca žalovaného za spáchanie trestného činu, nezakladá neplatnosť predmetnej kúpnej zmluvy. Ani námietku žalovaného, že nebolo preukázané, či a kedy skutočne prišlo k poskytnutiu pôžičky vo výške 730 000 eur, nepovažoval odvolací súd za dôvodnú. Zmluva bola uzavretá ako novácia v zmysle § 516 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď touto zmluvou zanikli predchádzajúce pôžičky a pôžička v sume 730 000 eur ich nahradila. Nedôvodná bola aj námietka žalovaného týkajúca sa vymáhateľnosti pohľadávky. K výkladu tohto pojmu sa vyjadril veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 17.05.2022, sp. zn. 1VCdo/1/2022, podľa ktorého je vymáhateľná pohľadávka v zmysle ustanovenia § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka je pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom súdnom konaní. V danom prípade takáto pohľadávka bezpochyby existovala, a to pôžička, ktorá bola poskytnutá otcovi žalovaného v sume 730 000 eur. Nebolo preto potrebné sa zaoberať tým, či bola notárska zápisnica, v ktorej otec žalovaného uznal svoj dlh a súhlasil s jej vykonateľnosťou platná alebo nie. Odvolací súd sa potom vyjadril aj k námietkam žalovaného ohľadne vykonávania dokazovania a hodnotenia jeho výsledkov, ktoré všetky námietky posúdil ako nedôvodné. Odvolací súd súhlasil aj so záverom prvoinštančného súdu, že v prípade predmetnej kúpnej zmluvy išlo o právny úkon, ktorý mal ukrátiť veriteľovu pohľadávku. Dom bol predaný za symbolickú cenu, čo uviedol sám žalovaný, pričom trhovú cenu bola vyššia. Otec žalovaného predaním nehnuteľností sa zbavil majetku, z ktorého mohla byť uspokojená pohľadávka žalobcu. Vzhľadom na vyhlásený konkurz na majetok otca žalovaného je zrejmé, že mal finančné problémy, ktoré by zaťažovali ukrátenie pohľadávky z iného majetku vo vlastníctve otca žalovaného. Žalovaný v konaní nepreukázal, žeby jeho otec disponoval iným majetkom, z ktorého by mohla byť uspokojená pohľadávka žalobcu. Žalovaný je synom dlžníka žalobcu, a teda osobou blízkou dlžníkovi a u takejto osoby sa prezumuje, že vedela o úmysle dlžníka ukrátiť dlžníka. Žalovaný na svoju obranu neprodukoval žiadne dôkazy, ktoré by preukázali, že nevedel o úmysle dlžníka ukrátiť veriteľa, žalobcu, a teda ani nepreukazoval, že vynaložil náležitú starostlivosť. K námietke žalovaného, že súd prvej inštancie porušil povinnosti podľa § 181 ods. 2 CSP odvolací súd uviedol, že je pravdou, že prvoinštančný súd nevykonával úkony podľa tohto ustanovenia ale uvedené porušenie nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv. Okrem toho opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP sa vydaním rozhodnutia vo veci samej konvaliduje. V rozhodnutí o veci samej prvoinštančný súd svoje názory oznámil a tým zhojil tento procesný nedostatok a prípadné odňatie práva na spravodlivý súdny proces stranám sporu.

6. Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP s ohľadom na plný procesný úspech žalobcu v odvolacom konaní.

7. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie odôvodnené podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP a žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. Na odôvodnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ uviedol, že súd prvej inštancie porušil svoju povinnosť podľa § 181 ods. 2 CSP, čo nebolo napravené ani odvolacím súdom. Hoci konanie na súde prvej inštancie trvalo 9 rokov, súd prvej inštancie neuviedol, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná, a ani neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Odvolací súd túto vadu uznal ale nijako ju nenapravil. Aj keď

odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku argumentoval rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len „najvyšší súd“), v ktorých bolo uvedené, že porušenie ustanovenia § 181 ods. 2 CSP nemá charakter vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, žalovanému je známe uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/126/2020 z 29. júna 2022, ktoré porušenie ustanovenia § 181 ods. 2 CSP ako vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP vyhodnotilo. Ďalej dovolateľ uviedol, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je nedostatočné, keď nereaguje na jeho viaceré podstatné odvolacie námietky. Dovolateľ už v odvolaní výslovne namietal nepreskúmateľnosť rozsudku prvoinštančného súdu pre nedostatočné odôvodnenie; k tejto časti odvolacích námietok žalovaného uviedol odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku len všeobecné konštatácie, bez toho, aby konkrétne reagoval na zodpovedajúce argumenty žalovaného. Odvolací súd nezaujal stanovisko k jeho procesnej obrane o zániku dlhu dlžníka (jeho otca) a predloženým listinným dôkazom. Predložené (najmä listinné) dôkazy súd prvej inštancie vo svojom rozsudku neuvádza, preto nie je zrejmé, ako sa s nimi vysporiadal, či ich vykonal a ako ich vyhodnotil, resp. prečo ich nevykonal, preto uvedené rozhodnutie trpí vadou tzv. opomenutého dôkazu, ktorú odvolací súd neodstránil. Iné dôkazy (napr. vyhlásenie žalobcu o splatení dlhu z 12. mája 2010) súd prvej inštancie v predmetnom rozsudku spomenul bez ich hodnotenia. Odvolací súd sa nijako nevyporiadal s odvolacími námietkami dovolateľa týkajúcich sa zmluvného vzťahu medzi žalobcom (veriteľom) a dlžníkom, výšky pohľadávky žalobcu, hodnotenia výpovede dlžníka súdom s poukazom na opomenutý dôkaz (odborné vyjadrenie Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru), úhrady a zániku pohľadávky žalobcu voči dlžníkovi pred vznikom odporovateľného právneho úkonu v dôsledku prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti na T. XX v C. zo spoločnosti M., K. K. Q. X. na žalobcu, neplatnosti tohto právneho úkonu podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, vzhľadom na úmysel žalobcu, simulovaného právneho úkonu, dohody o kúpnej cene, porušenia princípu zákazu prepadného zálohu a neplatnosti právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Takýto nedostatok odôvodnenia dosahuje intenzitu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí hodnotil niektoré dôkazy - odborné vyjadrenie podľa § 141 Trestného poriadku, potvrdenie žalobcu o úhrade sumy 431.520,95 eur z 12. mája 2010, zmluvu o pôžičke z 25. januára 2010, ktoré sám nevykonal, čím porušil § 384 a § 385 CSP, zásadu ústnosti a priamosti konania, ako aj právo žalovaného vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu. Prehodnotil aj dokazovanie súdu prvej inštancie, keď nesúhlasil s hodnotením listinného dôkazu - potvrdenia žalobcu o úhrade sumy 431 520,95 eura z 12. mája 2010 a vyslovil, že z predloženého dokladu ani nie je zrejmé, že išlo o úhradu pôžičky 730 000 eur. Odvolací súd aj aplikoval ustanovenie § 516 ods. 2 Občianskeho zákonníka o kumulatívnej novácii, ktoré súd prvej inštancie nepoužil, a to bez postupu podľa § 382 CSP. Prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu ďalej spočíva v odlišnom posúdení pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ oproti posúdeniu súdom prvej inštancie.

9. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania aj z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) a formuloval nasledovné otázky: 1. Aký vplyv má vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2015 na konanie o odporovacej žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka smerujúcej proti tretej osobe, s ktorou urobil dlžník pred vyhlásením konkurzu odporovaný právny úkon, a na meritórne rozhodnutie súdu o takejto žalobe, ak k vyhláseniu konkurzu dôjde v priebehu takéhoto konania? 2. Môže súd vyhovieť odporovacej žalobe podľa §42a Občianskeho zákonníka smerujúcej proti tretej osobe, s ktorou urobil dlžník odporovaný právny úkon, a určiť v konaní o tejto žalobe neúčinnosť odporovaného právneho úkonu dlžníka a tretej osoby voči veriteľovi ako žalobcovi, ak v priebehu konania o odporovacej žalobe bol na majetok dlžníka vyhlásený konkurz podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2015? Podľa dovolateľa tieto právne otázky neboli zodpovedané v uznesení najvyššieho súdu z 31. marca 2016 sp. zn. 2Cdo/147/2015 uvedenom v napadnutom rozhodnutí, nakoľko v ňom nebola riešená celá šírka právnych dôsledkov vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka vo vzťahu ku konaniu o odporovacej žalobe veriteľa podľa § 42a Občianskeho zákonníka smerujúcej voči tretej osobe, s ktorou dlžník urobil odporovaný právny úkon, osobitne vplyv vyhlásenia konkurzu v priebehu takéhoto konania na meritórne rozhodnutie súdu vo veci samej o odporovacej žalobe. V zákone o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2015 je v ustanoveniach § 57 až § 66 špeciálna právna úprava odporovateľnosti právnych úkonov

týkajúcich sa majetku dlžníka v konkurze výlučne aplikovateľná namiesto všeobecnej právnej úpravy v § 42a a §42b Občianskeho zákonníka v celom rozsahu. Po vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka môže veriteľ odporovať právnomu úkonu dlžníka týkajúceho sa majetku dlžníka podľa ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii a nemožno aplikovať všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka. Na podanie „konkurznej“ odporovacej žaloby je aktívne legitimovaný nielen správca, ale aj veriteľ prihlásenej pohľadávky, ak správca v primeranej lehote podnetu veriteľa na odporovanie nevyhovel. Žalobca by teda nebol ukrátený o možnosť odporovať spornej kúpnej zmluve, len by sa musel riadiť ustanoveniami zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Na podporu svojich tvrdení dovolateľ odkázal na odborný článok Michala Mrvu Neplatnosť a neúčinnosť právneho úkonu. Odporovacia žaloba podľa § 42a Občianskeho zákonníka slúži k uspokojeniu vymáhateľnej pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní a odporovateľnosť právneho úkonu podľa § 42a a § 42b Občianskeho zákonníka tak úzko súvisí s exekučným vymáhaním pohľadávky veriteľa proti dlžníkovi. V danej veci však už nemôže plniť zákonom predpokladaný účel, nakoľko žalobca nemôže viesť exekúciu na vymoženie svojej pohľadávky na majetok dlžníka, ale domáhať sa jej podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Podľa dovolateľa veriteľ po vyhlásení konkurzu nemá na výber, musí postupovať tak, že dá správcovi podnet na odporovanie právnomu úkonu a po jeho nevyhovení podá odporovaciu žalobu podľa § 57 a nasl. zákona o konkurze a reštrukturalizácii v rozhodnom znení. Preto predmetnej žalobe (hoci podanej pred vyhlásením) už po vyhlásení konkurzu nemožno vyhovieť. Predmetné konanie predstavuje spôsob uspokojovania pohľadávky žalobcu voči dlžníkovi, nie voči dovolateľovi, a žalobca teda v tomto konaní sleduje individuálne, mimo-konkurzné uspokojovanie svojej tvrdenej pohľadávky voči dlžníkovi, ktorú si uplatnil aj prihláškou v konkurze, čo je počas prebiehajúceho konkurzu vylúčené a v rozpore so zmyslom a účelom inštitútu konkurzu.

10. Dovolateľ formuloval aj ďalšie právne otázky, ktoré boli pre rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodujúce, v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené a odvolacím súdom boli podľa neho posúdené nesprávne. Konkrétne: Za akých podmienok je zmluva absolútne neplatná pre rozpor s normami trestného práva v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, konkrétne pre rozpor s ustanoveniami Trestného zákona? Je kúpna zmluva, v súvislosti s uzavretím ktorej bol dlžník právoplatne odsúdený v trestnom konaní pre trestný čin poškodzovania veriteľa podľa § 239 Trestného zákona, keďže podľa právoplatného rozsudku súdu v trestnom konaní uzavretím tejto zmluvy odstránil časť svojho majetku na škodu veriteľa, absolútne neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka, prípadne za splnenia akých ďalších podmienok, ktoré má súd skúmať? Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vymenoval prípady, kedy je právny úkon absolútne neplatný pre rozpor s normami trestného práva, a tento výpočet chápal taxatívne. Tento výpočet, vychádzajúci z komentára k Občianskemu zákonníku, je však iba demonštratívny. Ako vyslovil Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutiach sp. zn. 21Cdo/2262/1999 a sp. zn. 30Cdo/2435/2006, protiprávny je postup dlžníka neschopného plniť splatné záväzky zvýhodnením iného svojho veriteľa právnym úkonom. Právnym následkom takéhoto právneho úkonu je neplatnosť, nie jeho odporovateľnosť. Podľa rozhodnutia rovnakého súdu sp. zn. 20Cdo/663/2009 je podľa § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatný aj dvojstranný právny úkon, ktorým dlžník zmaril uspokojenie svojho veriteľa (pre rozpor s § 256 ods. 1 Trestného zákona platného v Českej republike). V tejto veci tak oba konajúce sudy nesprávne aplikovali ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka a § 193 CSP, nakoľko sú viazané právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 6. mája 2021 sp. zn. 4 To/66/2020, ktorým bol dlžník odsúdený za spáchanie pokračovacieho trestného činu poškodzovania veriteľa (tiež) konaním spočívajúcim v uzavretí v tomto konaní odporovanej zmluvy, čo musí spôsobovať jej absolútnu neplatnosť podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Podľa dovolateľa je teda právny úkon neplatný podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s normami Trestného zákona aj vtedy, keď bol rozhodujúcou súčasťou skutku, za ktorý bola osoba právoplatne odsúdená za trestný čin, a na štvrtú otázku tak, že kúpna zmluva, ktorou dlžník odstránil časť majetku na škodu veriteľa a v dôsledku toho bol právoplatne odsúdený pre trestný čin poškodzovania veriteľa je absolútne neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

11. Nakoniec sú tu podľa dovolateľa ešte ďalšie právne otázky, ktoré boli pre rozhodnutie odvolacieho súdu podstatné, v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené a odvolacím súdom boli podľa neho posúdené nesprávne. Ide o otázky: 5. Môže na základe dojednania v písomnej zmluve,

označenej ako „zmluva o pôžičke“ na určitú konkrétne peňažnú sumu (v okolnostiach tejto veci na sumu 730 000 eur), podľa ktorého sa veriteľ a dlžník dohodli, že touto zmluvou „zanikajú všetky predchádzajúce záväzky uzatvorené z titulu predchádzajúcich pôžičiek medzi veriteľom a dlžníkom a nahrádzajú sa touto zmluvou ako novatívnym záväzkom dlžníka voči veriteľovi“, vzniknúť dlžníkovi platný záväzok na vrátenie veriteľovi sumy uvedenej v tejto zmluve (v okolnostiach tejto veci sumy 730 000 eur), bez ohľadu na to, či bola táto suma uvedená v zmluve (v okolnostiach tejto veci suma 730 000 eur) skutočne v celom rozsahu odovzdaná (vyplatená) veriteľom dlžníkovi? 6. Zjednodušene formulované, môže sa dojednaním v zmluve o pôžičke o novácii (nahradení a zániku) predošlých skutočne poskytnutých pôžičiek založiť nový platný záväzok na vrátenie pôžičky v určitej sume bez toho, aby bola táto nová suma v celom rozsahu reálne odovzdaná (vyplatená) veriteľom dlžníkovi? 7. Musí byť reálna povaha zmluvy o pôžičke, vyžadujúca odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi, zachovaná aj v prípade, ak sa uzatvára zmluva o pôžičke znejúca na novú sumu, v ktorej je uvedené, že ide o nováciu (nahradenie a zánik) predošlých pôžičiek“. Odvolací súd sa k uvedeným otázkam vyjadril len veľmi stručne a jeho úvahy nie sú správne. Súd napriek opakovaným námietkam dovolateľa počas konania nijako neobjasnili, ako a kedy malo dôjsť k prenechaniu pôžičky vo výške 730 000 eur žalobcom dlžníkovi, pričom súd prvej inštancie nevykonal žiadne dokazovanie, k čomu sa odvolací súd relevantne nevyjadril. Zmluva o pôžičke je reálnym kontraktom, na svoje uzavretie vyžaduje skutočné odovzdanie, prenechanie predmetu pôžičky, ktorým sú druhovo určiteľné veci, najmä peniaze, dlžníkovi veriteľom (sp. zn. 2Cdo/293/2008). Uvedené nepreukazuje ani notárska zápisnica spísaná notárkou JUDr. Idou Plichtovou 25. januára 2010 pod č. N 4/2010, Nz 2170/2010, NCR1s 2233/2010, v ktorej je ako právny dôvod záväzku uvedené výlučne - zmluva o pôžičke uzavretá 25. januára 2010. Nakoľko nedošlo k reálnemu odovzdaniu predmetu pôžičky, tento právny vzťah medzi dlžníkom a veriteľom (žalobcom) nevznikol. Odvolací súd nesprávne vyhodnotil dojednanie o zániku záväzkov medzi zmluvnými stranami titulom predchádzajúcich záväzkov a ich nahradením touto zmluvou v zmluve o pôžičke z 25. januára 2010 ako novatívnym záväzkom dlžníka voči veriteľovi ako kumulatívnu nováciu podľa § 516 ods. 2 Občianskeho zákonníka, hoci malo ísť o dohodu o privatívnej novácii podľa § 570 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Takáto dohoda ale nemôže spôsobovať vznik nového záväzku v rozsahu prevyšujúcom skutočne odovzdanú sumu veriteľom dlžníkovi, pretože reálna povaha zmluvy o pôžičke vznikajúca vždy aj skutočným prenechaním predmetu pôžičky, musí byť zachovaná. Žalobca bol povinný preukazovať, či a kedy skutočne odovzdal dlžníkovi sumu 730 000 eur a je nepostačujúce poukazovať len na znenie zmluvy, ktorou došlo k novácii predošlých pôžičiek bez toho, aby oba súdy zisťovali ich výšku.

12. K dovolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca, ktorý uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne a riadne odôvodnené a žalovaným tvrdené dovolacie dôvody považuje za nenaplnené. K tvrdenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalobca uviedol, že porušenie § 181 ods. 2 CSP v predmetnej veci nedosiahlo takú intenzitu, aby došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Odvolací súd sa s predmetnou námietkou žalovaného riadne vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia. Porušenie uvedeného ustanovenia nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29.06.2022, sp. zn. 1Cdo/126/2020, na ktoré žalovaný vo svojom dovolaní poukazuje, nemožno v tejto veci aplikovať s ohľadom na zásadne odlišný skutkový stav veci. Žalovaný vo svojom odvolaní netvrdil prekvapivosť prvoinštančného rozhodnutia a neuviedol, vykonanie akých iných dôkazov by bol v prvoinštančnom konaní navrhol, ak by bol zo strany súdu prvej inštancie riadne dodržaný postup podľa § 181 ods. 2 CSP. Rovnako nie je dôvodné ani tvrdenie žalovaného v dovolaní, že odvolací súd nereagoval na viaceré jeho podstatné odvolacie námietky žalovaného a boli opomenuté viaceré jeho dôkazy. Súd nie je povinný zaoberať sa každým jednotlivým tvrdením sporových strán a vykonať každý navrhnutý dôkaz. Nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (3Sžo/56/2014). Prvoinštančný súd jasným a zrozumiteľným spôsobom zdôvodnil, na základe akých skutočností dospel k záveru, že boli naplnené predpoklady odporovateľnosti právneho úkonu v zmysle § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka. Skutočnosti a dôkazy namietané žalovaným v jeho dovolaní neboli pre rozhodnutie vo veci podstatné, príp. ide o skutočnosti a dôkazy, s ktorými sa súdy reálne vysporiadali, hoc tak urobili v rozpore s predstavami žalovaného. Súd prvej

inštancie nebol povinný vykonať dôkaz žalovaného - výsledok psychofyziologického overovania pravdivosti dlžníka vypracovaný Kriminalistickým a expertíznym ústavom Policajného zboru 9. decembra 2015. Predmetný dôkaz celkom zrejme nebol spôsobilý ovplyvniť závery kľúčové pre rozhodnutie vo veci, čo potvrdil aj odvolací súd. Neobstojí ani tvrdenie žalovaného, že súd prvej inštancie nevykonával dokazovanie výpisom z listu vlastníctva č. XXX pre k. ú. H. Z., a súhrnnou prihláškou pohľadávok žalobcu. Skutočnosť vyplývajúca z predmetných listín neboli v konaní nijako sporné a žalovaný vo svojom dovolaní ani neuvádza, akým spôsobom mali predmetné listiny ovplyvniť závery prijaté prvoinštančným a dovolacím súdom. Odvolací súd sa aj vyjadril k odvolacej námietke žalovaného, že z odôvodnenia prvoinštančného rozhodnutia nemožno zistiť akým spôsobom bolo vyhodnotené vyhlásenie o splatení dlhu z 12.05.2010. Odvolací súd na predmetnú odvoláciu námietku žalovaného explicitne odpovedal v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Nie je ani pravdivé tvrdenie žalovaného, že odvolací súd sa nevyjadril k námietke žalovaného, že v prvoinštančnom rozhodnutí bol označený nesprávny okresný úrad, pričom predmetnú nesprávnosť nemožno odstrániť postupom podľa § 224 CSP, keďže nesprávny okresný úrad bol uvedený aj v petite žaloby. Aj na túto námietku odvolací súd explicitne odpovedal v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd sa vyjadril aj k námietke žalovaného, prečo možno pohľadávku žalobcu voči otcovi žalovaného označiť za judikovanú. Nakoniec sa oba konajúce súdy vporiadali aj s námietkou žalovaného, že nie je preukázané poskytnutie pôžičky vo výške 730 000 eur. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie skutkovo zistil, že žalobca ako veriteľ uzavrel s N. K. ako dlžníkom dňa 25.01.2010 zmluvu o pôžičke, predmetom ktorej bol záväzok žalobcu prenechať dlžníkovi finančnú čiastku vo výške 730 000 eur. K tvrdeniam žalovaného, že žalobca N. K. neposkytol žiadne finančné prostriedky bolo vykonané dokazovanie v prebiehajúcich konaniach, ktorých N. K. bol žalobcom, kde z rozsudku Okresného súdu Bratislava III sp. z. 19C/276/2013 vyplýva záver súdu, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalovaný poskytol žalobcovi bezúročnú pôžičku vo výške 730 000 eur. Uzavretie zmluvy o pôžičke a existenciu záväzku z tejto pôžičky vo výške 730 000 eur potvrdil aj pri výsluchu pred vyšetrovateľom OR PZ- BA 111 -KP -19-065/2013 zo dňa 03.05.2013. V konaní na Okresnom súdu Bratislava III sp. zn. 19C/276/2013 ako aj v tomto konaní žalobca, svedok N. K. zhodne potvrdili, že medzi nimi bolo v predchádzajúcom období uzatvorených niekoľko písomných zmlúv o pôžičke. Z rozsudku Krajského súdu v Bratislave 4To/66/2020 bolo taktiež konštatované, že samotná zmluva o pôžičke, ako aj notárska zápisnica vo viacerých ustanoveniach dokumentujú, že zo strany poškodeného k poskytnutiu pôžičky v celkovej sume 730 000 eur už došlo. V samotnej notárskej zápisnici poskytnutia plnenia zo strany žalobcu vyhlásil sám dlžník. Aj svedok S. K. v trestnom konaní vypovedal, že obžalovaný (N. K.) navštevoval poškodeného (Z.Š. L.) v jeho kancelárii pomerne často, pričom svedok započul, ako sa obžalovaný rozprával s poškodeným o podlžnosti obžalovaného, ktorý svoj dlh v sume 730 000 eur pri tomto rozhovore s poškodeným aj uznal. V samotnej výpovedi otca žalovaného na pojednávaní bolo uvedené, že žalobca mu poskytoval isté sumy peňazí. Odvolací súd mal potom za to, že žalobca preukázal zmluvou o pôžičke, že otcovi žalovaného boli poskytované pôžičky, ktoré boli predmetnou zmluvou o pôžičke nahradené. Teda okrem uzavretia zmluvy o pôžičke, boli aj peňažné prostriedky vyplatené. K tomu žalobca dopĺňa, že existencia predmetnej pohľadávky žalobcu je preukázaná, okrem iného, uznaním dlhu zo strany dlžníka. V dôsledku uznania dlhu dlžníkom nebol žalobca povinný preukazovať existenciu predmetnej pohľadávky a ak žalovaný tvrdí, že pohľadávka žalobcu je neexistentná, bolo povinnosťou žalovaného toto svoje tvrdenie preukázať bez akýchkoľvek pochybností. Žalovaný namieta porušenie § 420 písm. f) CSP neoprávnene, a teda jeho dovolanie je v predmetnej časti potrebné odmietnuť pre procesnú neprípustnosť. K tvrdenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobca uviedol, že otázka dopadov vyhlásenia konkurzu na konanie o odporovacej žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka už bola v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu vyriešená. V uznesení z 31.03.2016, sp. zn. 2Cdo/147/2015 dovolací súd dospel k jednoznačnému záveru, že neboli splnené podmienky na prerušenie konania podľa § 47 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z., ak by však veriteľ pred vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka odporovacou žalobou vtiahol do konania aj dlžníka ako ďalšieho žalovaného, potom by vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka spôsobilo prerušenie konania vo vzťahu k tomuto žalovanému. K otázke platnosti kúpnej zmluvy, v spojitosti s ktorou bol spáchaný trestný čin žalobca uviedol, že samotná skutočnosť, že v spojitosti s uzavretím spornej kúpnej zmluvy bol dlžník odsúdený za spáchanie trestného činu, nemá žiaden dopad na platnosť spornej kúpnej zmluvy. Z právnej teórie výslovne vyplýva, že zmluva nie je neplatná, ak sa zákonný zákaz týka len jednej zo

strán, nie samotného obsahu právneho úkonu. Uvedené je práve prípadom spornej zmluvy, ktorej zmluvnou stranou boli dlžník a žalovaný, pričom však zákonný zákaz vyplývajúci z § 239 Trestného zákona sa týka len dlžníka, nie aj žalovaného. Žalobca poukázal aj na to, že dovolací súd už vo svojej rozhodovacej činnosti dospel k záveru, že ak možno určitému právnomu úkonu odporovať podľa § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka, tento právny úkon nemožno sankcionovať neplatnosťou, keďže pri takomto chápaní vzťahu § 42a a § 39 Občianskeho zákonníka by bola odporovateľnosť právnych úkonov prakticky vylúčená (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 17.12.2008, sp. zn. 4Cdo/163/2007). K dovolateľom nastolenej otázke možnosti novácie záväzku z pôžičky, ktorá nebola reálne poskytnutá žalobca uviedol, že dovolací prieskum by bol v okolnostiach posudzovanej veci iba akademický, bez praktického významu pre napadnuté rozhodnutie. Žalovaný pri formulovaní predmetnej právnej otázky vychádzal z predpokladu, že pôvodná pôžička (resp. viaceré pôžičky), vo vzťahu ku ktorej došlo k dohode o novácii, nebola zo strany žalobcu dlžníkovi reálne poskytnutá (resp. že jej poskytnutie nebolo preukázané). Tento predpoklad, z ktorého vychádza žalovaným nastolená právna otázka, je však v priamom rozpore so zisteným skutkovým stavom predmetnej veci. Revízia rozhodnutí súdov nižšej inštancie zo strany dovolacieho súdu je možná výlučne v rovine riešenia právnych, nie skutkových otázok, a teda dovolací súd zásadne vychádza zo skutkových zistení odvolacieho súdu. Dovolanie žalovaného je preto aj v časti uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP podľa žalobcu neprípustné, resp. nedôvodné.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je z časti neprípustné a z časti síce prípustné, avšak nie dôvodné.

14. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces. Takýto nesprávny procesný postup súdu môže spočívať predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia (pozri rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 559/2018, sp. zn. III. ÚS 47/2019, alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/140/2019, sp. zn. 4Cdo/120/2019 a pod.) a povinnosť konajúceho súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo

argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (zákaz deformácie dôkazov, porušenie princípu opomenutého dôkazu, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, porušenie zásady priamosti vykonávania dôkazov, uvalenie excesívneho dôkazného bremena a pod.).

17. V danom prípade videl dovolateľ naplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v tom, že súd prvej inštancie porušil svoju povinnosť podľa § 181 ods. 2 CSP a hoci odvolací súd túto vadu uznal, nijako ju nenapravil. Ďalej je podľa dovolateľa odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je nedostatočné, keď nereaguje na jeho viaceré podstatné odvolacie námietky, viaceré predložené (najmä listinné) dôkazy súd prvej inštancie vo svojom rozsudku neuviedol, resp. sa s nimi nevyporiadal, iné dôkazy súd prvej inštancie v predmetnom rozsudku spomenul bez ich hodnotenia. Konanie trpí vadou opomenutého dôkazu, odvolací súd v napadnutom rozhodnutí hodnotil niektoré dôkazy, ktoré sám nevykonával a jeho rozhodnutie je prekvapivé, keď aplikoval ustanovenie § 516 ods. 2 Občianskeho zákonníka o kumulatívnej novácii, ktoré súd prvej inštancie nepoužil, a to bez postupu podľa § 382 CSP a tiež odlišne posúdil pojem „vymáhateľná pohľadávka“ oproti posúdeniu súdom prvej inštancie.

18. Dovolací súd po preskúmaní veci konštatuje, že procesný postup odvolacieho súdu nevykazuje žiadnu z dovolateľom tvrdených väd zmätočnosti v takej miere, aby mohlo byť konštatované porušenie jeho práva na spravodlivý proces.

19. Pokiaľ dovolateľ namieta, že súd prvej inštancie porušil svoju povinnosť podľa § 181 ods. 2 CSP tým, že stranám neposkytol svoje predbežné právne posúdenie veci, a odvolací súd toto pochybenie nijako nenapravil, dovolací súd uvádza, že cieľom povinnosti stanovenej § 181 ods. 2 CSP je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu a tiež je cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv (napríklad 1Obdo/92/2018, 2Obdo/56/2020, 7Cdo/111/2020). Ak samosudca toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to totiž žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie citovaného ustanovenia žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod., čo napokon v prejednávanej veci vyplýva aj z obsahu zápisnice z pojednávania pred súdom prvej inštancie. Aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. IV. ÚS 16/2012) vyplýva, že súd až v samotnom rozhodnutí vo veci, a nie v rámci postupu podľa ustanovenia § 118 ods. 2 OSP (predchádzajúca procesná úprava), vyjadrí svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávanej veci. Dovolací súd tak zastáva názor, že opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP v prejednanom prípade sa konvalidovalo vydaním rozhodnutia vo veci samej súdom prvej inštancie, v ktorom rozhodnutí súd oznámil svoje názory a tým zhojil tento procesný nedostatok.

20. Dovolateľ ďalej namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nereagoval na viaceré jeho podstatné odvolacie námietky. Dovolací súd s ohľadom na odôvodnenia rozhodnutí oboch súdov nižších inštancií v tejto veci (ktoré je nutné chápať v ich vzájomnej jednote), má za to, že dovolateľ neopodstatnene namieta nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu jasne a zrozumiteľne vyplýva, prečo mal odvolací súd, v zhode so súdom prvej inštancie, za to, že boli splnené všetky zákonné podmienky § 42a Občianskeho zákonníka, za ktorých sa mohol žalobca úspešne domáhať neúčinnosti právneho úkonu svojho dlžníka, ktorý ukracoval uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia odpovedal na odvolacie námietky žalovaného ohľadne vplyvu vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka na toto súdne konanie o odporovateľnosti právneho úkonu, o (ne)platnosti právneho úkonu, ktorému žalobca odporoval, o existencii pohľadávky žalobcu i jej vymáhateľnosti. Odvolací súd sa vyjadril aj k argumentácii žalovaného o nehnuteľnostiach v k. ú. H. Z., ktoré spoločnosť M. K. Q.. X.. previedla na žalobcu a to tak, že uvedená spoločnosť je samostatným subjektom práva nezávislým

od svojho spoločníka (otca žalovaného, ktorý je dlžníkom žalobcu) a nie je možné započítavať úhrady tejto spoločnosti na dlh otca žalovaného ako fyzickej osoby, hoci bol aj spoločníkom a konateľom uvedenej spoločnosti a teda tento zmluvný vzťah je bezpredmetný k záväzku z pohľadávky zo zmluvy o pôžičke.

21. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05).

22. V posudzovanom prípade konajúce súdy vo svojich rozhodnutiach jasne a výstižne vysvetlili, ako posúdili podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, a ako vec právne posúdili a odvolací súd reagoval na všetky, pre rozhodnutie vo veci významné, odvolacie námietky žalovaného. Obsah rozhodnutí konajúcich súdov nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

23. Dovolateľ namietal aj deficit v dokazovaní súdov nižších inštancií, keď v konaní predložil viaceré, najmä listinné, dôkazy, ktoré neboli vykonané, resp. neboli nijako hodnotené. Konkrétne uviedol, kúpnu zmluvu uzatvorenú medzi žalobcom a spoločnosťou M., K., K., Q., X., predmetom ktorej boli nehnuteľnosti v k. ú. H. Z., odborné vyjadrenie Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru z 9.12.2015 - výsledok psychofyzikologického overovania pravdivosti N. K., LV č. XXX pre k. ú. H. Z., súhrnnú prihlášku pohľadávok žalobcu z konkurzného konania vedeného na majetok N. K..

24. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky nimi navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, nie procesných strán. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999).

25. Dovolací súd konštatuje, že podľa ustanovenia § 191 CSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli strany. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov bez toho, aby z toho plynúce skutkové závery boli svojvoľné či ústavne neudržateľné, (ani prípadné) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9Cdo/86/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz,

deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

26. V preskúmvanej veci však takéto závažné deficity v dokazovaní dovolací súd nezistil. Odvolací súd v bode 17. odôvodnenia svojho rozsudku uviedol dôvody, pre ktoré nebolo potrebné vykonať dokazovanie kúpnu zmluvou uzatvorenou medzi žalobcom a spoločnosťou M., K. K. Q. X., predmetom ktorej boli nehnuteľnosti v k. ú. H. Z. a ani odborným vyjadrením z overovania pravdivosti N. K. Pokiaľ ide o LV č. XXX pre k. ú. H. Z. a súhrnnú prihlášku pohľadávok žalobcu z konkurzného konania vedeného na majetok N. K., nevykonanie týchto dôkazov podľa dovolacieho súdu nenaplnia existenciu tzv. opomenutého dôkazu. Podľa doktríny opomenutých dôkazov je opomenutým predovšetkým taký dôkaz, ktorého vykonanie má pre rozhodnutie vo veci zásadný význam, avšak vo veci konajúci súd jeho vykonanie bez adekvátneho odôvodnenia nezrealizuje, prípadne jeho vykonanie opomenie bez akéhokolvek odôvodnenia. Uvedené dva dôkazy, list vlastníctva a súhrnná prihláška pohľadávok, takéto pre rozhodnutie vo veci zásadný význam bezpochyby nemajú. Dovolateľ v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie a ani vo svojom dovolaní neuviedol, aká pre rozhodnutie vo veci zásadná skutočnosť mala byť nimi preukázaná. Na označenom liste vlastníctva sú evidované nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom prevodu medzi žalobcom a treťou osobou, ktorý zmluvný vzťah odvolací súd označil ako bezpredmetný k záväzku-pohľadávke žalobcu voči dlžníkovi z pôžičky, ktorej uspokojenie bolo odporovaným právnym úkonom ukrátené. Súhrnnú prihlášku pohľadávok žalobcu do konkurzu na majetok dlžníka N. K. žalovaný predložil na pojednávaní pred súdom prvej inštancie, aby preukázal skutočnosť, že pohľadávku, ktorej vymožitelnosť mala byť ukrátená odporovaným právnym úkonom, si prihlásil do konkurzu. Prečo by však táto skutočnosť mala mať pre rozhodnutie vo veci zásadný význam žalovaný nevysvetlil, a to ani vo svojom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, ani vo svojom dovolaní. Dovolací súd má tak za to, že uvedené pochybenia súdov nižších inštancií v procese dokazovania neboli natoľko závažné, aby ich bolo možné hodnotiť ako vadu opomenutého dôkazu a tým aj porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces.

27. Dovolateľ tiež namietal, že odvolací súd, bez toho, aby sám vo veci doplnil alebo zopakoval dokazovanie, vyvodzoval skutkové zistenia, resp. hodnotil dôkazy nad rámec skutkových zistení súdom prvej inštancie. Malo ísť o hodnotenia odborného vyjadrenia z overovania pravdivosti N. K. v trestnom konaní a potvrdenia žalobcu o úhrade sumy 431 520,95 eura z 12.05.2010.

28. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku dovolacieho súdu nevyplýva, že by tento uvedené dôkazy sám hodnotil v tom zmysle, že by z nich vyvodil skutkové závery, ktoré by podrobil právnemu posúdeniu. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku v súvislosti uvedenými dôkazmi uviedol (bod 17.), že „Žalovaný uviedol, že súd nevzal do úvahy odborné vyjadrenie podľa § 141 ods. 3 Trestného poriadku, kde boli tvrdenia týkajúce sa údajných žalobcom tvrdených hotovostných pôžičiek do sumy 730 000 €, vyhodnotené ako pravdivé. Odvolací súd uvádza, že nie je potrebné vykonať všetky navrhnuté dôkazy ak nemajú relevanciu pre vedené súdne konanie a považuje za potrebné poukázať nato, že aj napriek pravdivosti v uvedenom odbornom vyjadrení, bol otec žalovaného uznaný za vinného z pokusu trestného činu poškodzovania veriteľa.“ a „pre konanie nie je rozhodujúce ani to, že žalovaný predložil potvrdenie, že otec žalovaného dňa 12.05.2010 uhradil sumu 431 520,95 €, keďže pre konanie o neúčinnosti právneho úkonu je toto potvrdenie právne irelevantné z dôvodu, že vymáhateľná pohľadávka žalobcu voči otcovi žalovaného nebola do 31.01.2011 uhradená v celom rozsahu“. Odvolací súd teda uvedené dôkazy hodnotil len na odvoláciu námietku žalovaného o ich nevykonaní súdom prvej inštancie z hľadiska toho, či ich nevykonanie bolo dôvodné z pohľadu relevancie skutočností, ktoré mali tieto dôkazy overiť alebo vyvrátiť k predmetu konania. Odvolací súd teda vychádzal pri svojom rozhodnutí len zo skutkového stavu, ktorý z vykonaného dokazovania zistil súd prvej inštancie a tento nijako nenechal ani nedoplňal vlastnými skutkovými zisteniami.

29. Nakoniec dovolateľ pri odôvodnení uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietal prekvapivosť rozsudku dovolacieho súdu, keď aplikoval ustanovenie § 516 ods. 2 Občianskeho zákonníka o kumulatívnej novácii, ktoré súd prvej inštancie nepoužil, a to bez postupu podľa § 382 CSP

a tiež odlišne posúdil pojem „vymáhateľná pohľadávka“ oproti posúdeniu súdom prvej inštancie.

30. Ani tieto námietky nemal dovolací súd po preskúmaní veci za dôvodné. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie nepochybne vyplýva, že z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že v zmluve o pôžičke uzavretej dňa 25.01.2010 medzi Z. L. ako veriteľom a N. K. ako dlžníkom sa v čl. IV. zmluvné strany dohodli, že touto zmluvou zanikajú predchádzajúce záväzky uzatvorené z titulu predchádzajúcich pôžičiek medzi veriteľom a dlžníkom a nahrádzajú sa touto zmluvou ako novatívnym záväzkom dlžníka voči veriteľovi. Odvolací súd potom na odvoláciu námietku žalovaného, že nie je preukázané, či a kedy prišlo k poskytnutiu pôžičky vo výške 730 000 eur uviedol, že „zo zmluvy o pôžičke zo dňa 25.01.2010 vyplýva, že zmluva bola uzavretá ako novácia v zmysle § 516 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Z článku IV zmluvy o pôžičke vyplýva, že medzi zmluvnými stranami boli poskytované pôžičky a touto zmluvou zanikli tieto pôžičky a pôžička v sume 730 000 € nahradila všetky predchádzajúce pôžičky.“.

31. Podľa dovolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní neaplikoval na vec ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Ustanovenie § 516 ods. 2 Občianskeho zákonníka (aj keď chybné, ako správne poukázal sám dovolateľ) uviedol nie pri právnom posúdení veci ale len pri odpovedi na námietku žalovaného ohľadne skutkových zistení súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa zhodol so záverom súdu prvej inštancie, že z textu samotnej zmluvy o pôžičke zo dňa 25.01.2010 vyplynulo, že táto nahradila všetky predchádzajúce pôžičky medzi zmluvnými stranami, tieto zanikli a boli nahradené týmto novatívnym záväzkom. Zmluvnými stranami použitý výraz „novatívny záväzok“ dal odvolací súd do súvislosti s § 516 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ktorého znenia ani nikde v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol) ale nijako tým nevybočil z hodnotenia skutkového záveru súdu prvej inštancie z vykonaného dôkazu. Aj v prípade, že by dovolací súd pripustil, že hodnotenie skutkového záveru súdu prvej inštancie odvolacím súdom v sebe obsahovalo aj právne posúdenie, tu v zmysle aplikácie ustanovenia § 516 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nemožno z pohľadu dovolateľa hovoriť o prekvapivom rozhodnutí. Už z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie jasne vyplynulo, že zmluvu o pôžičke zo dňa 25.01.2010 hodnotil súd ako záväzok, ktorým boli nahradené predchádzajúce záväzky z pôžičiek medzi zmluvnými stranami, ktoré zanikajú, teda ako nováciu doterajších záväzkov. Tomuto hodnoteniu dôkazov odvolací súd len prisvedčil, takže z tohto pohľadu prvok akejkoľvek prekvapivosti v jeho rozhodnutí pre dovolateľa absentuje.

32. Rovnako nemožno o prekvapivosti rozsudku odvolacieho súdu pre dovolateľa hovoriť ani z pohľadu posúdenia pohľadávky žalobcu ako vymáhateľnej v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie považoval pohľadávku žalobcu zo zmluvy o pôžičke zo dňa 25.01.2010 za vymáhateľnú, pretože dlžník v notárskej zápisnici uznal svoj dlh a súhlasil s vykonateľnosťou notárskej zápisnice. Podľa súdu prvej inštancie preto išlo o pohľadávku, ktorú možno vynútiť exekúciou, t. j. vymáhateľnú. Na rozdiel od súdu prvej inštancie odvolací súd, poukazujúc na medziasom prijatý záver dovolacieho súdu v uznesení zo dňa 17.05.2022 sp. zn. 1VCdo/1/2022, na odvoláciu námietku žalovaného týkajúcu sa vymáhateľnosti pohľadávky žalobcu uviedol, že vymáhateľnou pohľadávkou v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka je pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom súdnom konaní, čo nepochybne pohľadávka žalobcu bola. Oba konajúce súdy nižšej inštancie teda pojem vymáhateľná pohľadávka posudzovali z hľadiska § 42a Občianskeho zákonníka ako podmienku odporovateľnosti právneho úkonu a aj keď ho vyložili rozdielne, viedli ich výklady k tomu istému záveru, že pohľadávka žalobcu je pohľadávkou vymáhateľnou. Ako dovolací súd uviedol už v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/280/2012, nie je povinnosťou odvolacieho súdu, aby v rámci ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. (dnes § 382 CSP) oboznamoval účastníkov o svojom (inom) výklade ustanovení, z ktorých vychádzal aj súd prvého stupňa a vyzýval ich na vyjadrenie sa k nemu. Nemožno teda dospieť k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je prekvapivé, ak pri svojom rozhodovaní použil to isté ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu ako súd prvej inštancie.

33. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolateľom namietanú vadu zmätočnosti v procesnom postupe odvolacieho súdu v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil a preto dovolanie v tejto časti vyhodnotil ako

procesne neprípustné podľa a to podľa § 447 písm. c) CSP.

34. Dovolateľ v ďalšej časti svojho dovolania namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v právnych otázkach, od ktorých vyriešenia rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo a ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

35. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP vôbec musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

36. Právnym posúdením je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

37. Dovolateľ pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP formuloval nasledovné právne otázky: 1. Aký vplyv má vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2015 na konanie o odporovacej žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka smerujúcej proti tretej osobe, s ktorou urobil dlžník pred vyhlásením konkurzu odporovaný právny úkon, a na meritórne rozhodnutie súdu o takejto žalobe, ak k vyhláseniu konkurzu dôjde v priebehu takéhoto konania? 2. Môže súd vyhovieť odporovacej žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka smerujúcej proti tretej osobe, s ktorou urobil dlžník odporovaný právny úkon, a určiť v konaní o tejto žalobe neúčinnosť odporovaného právneho úkonu dlžníka a tretej osoby voči veriteľovi ako žalobcovi, ak v priebehu konania o odporovacej žalobe bol na majetok dlžníka vyhlásený konkurz podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2015? 3. Za akých podmienok je zmluva absolútne neplatná pre rozpor s normami trestného práva v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, konkrétne pre rozpor s ustanoveniami Trestného zákona? 4. Je kúpna zmluva, v súvislosti s uzavretím ktorej bol dlžník právoplatne odsúdený v trestnom konaní pre trestný čin poškodzovania veriteľa podľa § 239 Trestného zákona, keďže podľa právoplatného rozsudku súdu v trestnom konaní uzavretím tejto zmluvy odstránil časť svojho majetku na škodu veriteľa, absolútne neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka, prípadne za splnenia akých ďalších podmienok, ktoré má súd skúmať? 5. Môže na základe dojednania v písomnej zmluve, označenej ako „zmluva o pôžičke“ na určitú konkrétne peňažnú sumu (v okolnostiach tejto veci na sumu 730 000 eur), podľa ktorého sa veriteľ a dlžník dohodli, že touto zmluvou „zanikajú všetky predchádzajúce záväzky uzatvorené z titulu predchádzajúcich pôžičiek medzi veriteľom a dlžníkom a nahrádzajú sa touto zmluvou ako novatívnym záväzkom dlžníka voči veriteľovi“, vzniknúť dlžníkovi platný záväzok na vrátenie veriteľovi sumy uvedenej v tejto zmluve (v okolnostiach tejto veci sumy 730 000 eur), bez ohľadu na to, či bola táto suma uvedená v zmluve (v okolnostiach tejto veci suma 730 000 eur) skutočne v celom rozsahu odovzdaná (vyplatená) veriteľom dlžníkovi? 6. Zjednodušene formulované, môže sa dojednaním v zmluve o pôžičke o novácii (nahradení a zániku) predošlých skutočne poskytnutých pôžičiek založiť

nový platný záväzok na vrátenie pôžičky v určitej sume bez toho, aby bola táto nová suma v celom rozsahu reálne odovzdaná (vyplatená) veriteľom dlžníkovi? 7. Musí byť reálna povaha zmluvy o pôžičke, vyžadujúca odovzдание predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi, zachovaná aj v prípade, ak sa uzatvára zmluva o pôžičke znejúca na novú sumu, v ktorej je uvedené, že ide o nováciu (nahradenie a zánik) predošlých pôžičiek?“.

38. Dovolací súd sa najskôr zaoberal tým, či sú splnené predpoklady prípustnosti tejto časti dovolania žalovaného, a to najmä z toho hľadiska, či žalovaný v podanom dovolaní vôbec nastolil právnu otázku, resp. ním nastolená právna otázka je takou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

39. Tu dospel dovolací súd k záveru, že otázky č. 3, 5, 6 a 7 formulované dovolateľom uvedené kritériá nespĺňajú a preto nemôžu byť predmetom dovolacieho prieskumu. Otázka č. 3 je dovolateľom formulovaná všeobecne, bez vzťahu k individuálnym okolnostiam danej veci (na rozdiel od súvisiacej otázky č. 4) a rozhodnutie odvolacieho súdu od jej vyriešenia nezáviselo. Otázky č. 5, 6 a 7 formulované dovolateľom odvolací súd vo svojom rozhodnutí nijako neriešil (vyjadroval sa len ku skutkovému záveru súdu prvej inštancie o tom, že z textu zmluvy o pôžičke zo dňa 25.01.2010 vyplynulo, že táto nahradila všetky predchádzajúce pôžičky medzi zmluvnými stranami, tieto zanikli a boli nahradené týmto novatívnym záväzkom), a teda nešlo o otázky, od riešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. V tejto časti bolo preto potrebné vyhodnotiť dovolanie žalovaného ako neprípustné, a to podľa § 447 písm. f) CSP.

40. Zostávajúce otázky č. 1, 2 a 4 formulované dovolateľom odvolací súd riešil, na ich riešení založil svoje rozhodnutie a dovolanie žalovaného je tak v tejto časti prípustné. Dovolací súd preto ďalej pristúpil k preskúmaniu jeho dôvodnosti.

41. K otázkam č. 1 a 2, ktoré žalovaný formuloval vo svojom dovolaní odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správnym spôsobom vyhodnotil okolnosť, že na majetok dlžníka N. K. bol vyhlásený konkurz a správne sa priklonil k použitiu ustanovení o odporovateľnosti právnych úkonov v Občianskom zákonníku a nedôvodnosti aplikácie osobitnej úpravy obsiahnutej v zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Konkurz na dlžníka, otca žalovaného, bol vyhlásený až po tom, čo na súde prvej inštancie prebiehalo konanie o určenie neúčinnosti predmetnej kúpnej zmluvy a odporovateľnosť v konkurze je možné uplatňovať najskôr po vyhlásení konkurzu. Pred vyhlásením konkurzu sa môže veriteľ domáhať právnej neúčinnosti právnych úkonov podľa § 42a Občianskeho zákonníka. Vyhlásením konkurzu sa toto konanie prerušuje, ak sa týka majetku podliehajúceho konkurzu, čo nie je daný prípad. Dané nehnuteľnosti ani neboli správcom konkurznej podstaty zapísané do súpisu všeobecnej podstaty majetku. Odvolací súd súhlasil aj so záverom, že vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka nestratil žalobca ako jeho veriteľ aktívnu vecnú legitimáciu v tomto spore.

42. Podľa § 42a ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o pôžičke medzi žalobcom a dlžníkom - 25.01.2010 (ďalej len „Občiansky zákonník“), veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkov právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený. Podľa ods. 2 odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a § 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať. Podľa ods. 3 odporovať možno tiež právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a a) osobou jemu blízkou (§ 116 a § 117), alebo ktorý dlžník urobil v uvedenom čase v prospech osôb uvedených v písmenách a), b), c) alebo d); to však neplatí, ak druhá strana preukáže, že nemohla ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa.

43. Podľa § 47 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení účinnom ku dňu vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka N. K. - 04.11.2014 (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) ak tento zákon neustanovuje inak, vyhlásením konkurzu sa prerušujú všetky súdne a iné konania, ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu patriaceho úpadcovi. Lehoty v týchto konaniach ustanovené alebo určené počas prerušenia týchto konaní neplynú. Na účastníkov konania, ktorí vystupujú na strane úpadcu, prerušenie konania pôsobí, len ak ide o nerozlučné spoločenstvo alebo o vedľajšie účastníctvo.

44. Podľa § 57 ods. 1 prvej vety zákona o konkurze a reštrukturalizácii právne úkony týkajúce sa majetku dlžníka sú v konkurze voči veriteľom dlžníka neúčinné, ak im správca alebo veriteľ prihlásenej pohľadávky podľa tohto zákona odporuje. Veriteľ môže odporovať právnomu úkonu týkajúcemu sa majetku dlžníka, len ak správca v primeranej lehote jeho podnetu na odporovanie nevyhovel.

45. V zmysle citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka konanie, ktorým chce dlžník znemožniť alebo aspoň podstatne sťažiť veriteľom možnosť dosiahnuť uspokojenie ich pohľadávok, a to predovšetkým tým, že sa zbavuje svojho majetku, nie je v súlade so zákonom. Takéto právne úkony dlžníka sú podľa okolností konkrétneho prípadu buď absolútne neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s účelom zákona alebo pre obchádzanie zákona, alebo síce platné sú, ale ak sú urobené s úmyslom poškodiť veriteľa (in fraudem creditoris) sú odporovateľné. Veriteľ teda môže takýmto právnym úkonom dlžníka odporovať, t. j. môže sa domáhať žalobou na súde, aby súd vyslovil, že určitý právny úkon, ktorý urobil jeho dlžník je voči nemu právne neúčinný. Určením právnej neúčinnosti právneho úkonu dlžníka nastáva stav tzv. relatívnej bezúčinnosti dotknutého právneho úkonu. Právny úkon dlžníka zostáva platným, avšak v pomeroch účastníkov sa na neho hľadá tak, akoby nenastali jeho účinky.

46. V prípade, že je na majetok dlžníka vyhlásený konkurz podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii je možné uplatňovať odporovateľnosť právnomu úkonu dlžníka v konkurze, pričom vecnú legitimáciu na uplatnenie tohto práva má správca konkurznej podstaty a za určitých podmienok aj samotný veriteľ (§ 57 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii). Pred vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka môže veriteľ podať odporovaciu žalobu bez obmedzenia a môže sa domáhať právnej neúčinnosti právnych úkonov podľa § 42a Občianskeho zákonníka. Pasívnu legitimáciu v konaní, predmetom ktorého je odporovateľný právny úkon, má ten, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech. Vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka sa takéto konanie prerušuje len v prípade, ak sa týka majetku podliehajúceho konkurzu (viď § 47 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii).

47. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie správne založil na závere, že nie sú dané podmienky pre prerušenie konania v zmysle § 47 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Predmetné konanie o odporovacej žalobe žalobcu začalo pred vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka, žalovaným nie je dlžník ale osoba, ktorá mala z odporovaného právneho úkonu prospech a predmetom odporovaného právneho úkonu boli nehnuteľnosti, ktoré už nepatria dlžníkovi, neboli správcom zapísané do konkurznej podstaty dlžníka a ani právoplatné určenie neúčinnosti odporovaného právneho úkonu na ich vlastníctve treťou osobou nič nezmení. Ak žalovaný namietal v dovolaní, že majetok, ktorý bol predmetom odporovaného právneho úkonu by mohol byť zapísaný do súpisu podstaty ako majetok tretích osôb nadobudnutý na základe neúčinných právnych úkonov podľa § 80 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, dovolací súd uvádza, že takýto postup by bol možný, ale len v prípade, že by právnomu úkonu dlžníka úspešne odporoval správca, príp. veriteľ v rámci konkurzného konania podľa ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V tomto prípade ale právnomu úkonu dlžníka odporuje veriteľ podľa § 42a Občianskeho zákonníka a mimo konkurzného konania, v osobitnom súdnom konaní, takže ani vyslovenie neúčinnosti právnomu úkonu dlžníka v tomto prípade nebude mať za následok zapísanie majetku, ktorý bol predmetom neúčinného právneho úkonu dlžníka, do súpisu podstaty. Vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka v čase vedenia súdneho konania o odporovacej žalobe veriteľa podľa § 42a Občianskeho zákonníka neznamená, že aktívna vecná legitimácia odporovať ukracujúcemu právnomu úkonu dlžníka prešla na správcu konkurznej podstaty. Tomu vzniká v zmysle § 57 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii originárne právo odporovať

ukracujúcemu právnomu úkonu dlžníka v rámci konkurzu. Veriteľ svoje právo odporovať, ktoré uplatnil pred vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka a vedie sa o ňom osobitné súdne konanie odlišné od konania konkurzného, nestráca. Samotné určenie neúčinnosti odporovaného právneho úkonu rovnako nepredstavuje uspokojenie ukrátenej pohľadávky veriteľa-žalobcu a preto ním nemôže prísť k ukráteniu ostatných veriteľov, ktorí prihlásili svoje pohľadávky do konkurzu.

48. Na otázky č. 1 a 2 formulované žalovaným v jeho dovolaní tak dovolací súd odpovedá tak, že vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2015 na konanie o odporovacej žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka smerujúcej proti tretej osobe, s ktorou urobil dlžník pred vyhlásením konkurzu odporovaný právny úkon nemá žiadny vplyv a konajúci súd môže o takejto odporovacej žalobe veriteľa meritórne rozhodnúť.

49. Odvolaciemu súdu tak nie je možné vytýkať nesprávne právne posúdenie predmetných právnych otázok a dovolanie žalovaného bolo v tomto smere nedôvodné.

50. Pokiaľ ide o č. 4 formulovanú žalovaným v jeho dovolaní, odvolací súd v napadnutom, rozsudku uviedol, že odporovateľným môže byť len platný právny úkon. Zhodol sa s právnym názorom súdu prvej inštancie, že predmetná kúpna zmluva, ktorej žalobca odporoval je platný právny úkon. Samotné odsúdenie otca žalovaného za spáchanie trestného činu, nezakladá neplatnosť predmetnej kúpnej zmluvy. Kúpna zmluva nebola uzavretá s obsahom spáchania trestného činu, ani na prípravu trestného činu, ani s predmetom odškodnenia osoby za spáchanie trestného činu, a ani nešlo o zmluvu uzavretú za účelom trestného činu korupcie. Išlo o uzavretie kúpnej zmluvy, kde došlo k prevodu nehnuteľnosti medzi blízkymi osobami za účelom ukrátiť veriteľa. Následok uvedeného konania v rovine trestného práva nemá vplyv na platnosť v rovine občianskeho práva. Odvolací súd mal preto za to, že v danom prípade nebol daný dôvod absolútnej neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

51. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

52. Konštatovanie, že slobodne, vážne a určito urobený právny úkon je z dôvodu jeho rozporu so zákonom absolútne neplatný podľa § 39 Občianskeho zákonníka, je hrubým zásahom do zmluvnej autonómie strán. Štát do zmluvnej slobody zasahovať len v nevyhnutnom rozsahu a k otázke neplatnosti právnych úkonov je potrebné pristupovať obozretne. Ustálená judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky preto jednoznačne preferuje výklad právneho úkonu, ktorý podporuje jeho platnosť (potius valeat actus quam pereat) - napríklad I. ÚS 242/07, I. ÚS 640/2014, I. ÚS 184/2015, II. ÚS 294/2018.

53. Ako už dovolací súd vyššie uviedol, právne úkony dlžníka, ktoré ukracujú uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa sú podľa okolností konkrétneho prípadu buď absolútne neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s účelom zákona alebo pre obchádzanie zákona, alebo síce platné sú, ale ak sú urobené s úmyslom poškodiť veriteľa (in fraudem creditoris) sú odporovateľné. Pre posúdenie toho, o ktorý z uvedených následkov sa v konkrétnom prípade jedná je rozhodujúce, či právny úkon uzatvárali s úmyslom ukrátiť veriteľa obaja účastníci alebo iba dlžník. V prvom prípade možno hovoriť o absolútne neplatnom právnom úkone. Ak ale úmysel ukrátiť veriteľa mal pri právnom úkone len dlžník, jedná sa o úkon odporovateľný. Táto skutočnosť teda nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka a jej následkom je len možnosť právnomu úkonu odporovať.

54. V predmetnej veci zo skutkového stavu zisteného súdmi nižších inštancií nevyplýva, že žalovaný kúpnu zmluvu zo dňa 09.12.2010 (ktorému právnomu úkonu žalobca odporoval) uzatváral s úmyslom ukrátiť uspokojenie žalobcovej vymáhateľnej pohľadávky. Záver konajúcich súdov, že uvedený právny úkon je preto platný a možno mu aj z tohto dôvodu odporovať je preto správny.

55. Vzhľadom na uvedené, keď dovolanie žalovaného podľa § 420 písm. f) a v časti podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP bolo vyhodnotené ako neprípustné podľa § 447 písm. c) a f) CSP a dovolanie v zostávajúcej časti podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako prípustné ale nedôvodné, najvyšší súd celé

dovolanie žalovaného ako nedôvodné podľa § 448 CSP zamietol.

56. Dovolací súd žalobcovi ako úspešnému v dovolacom konaní priznal podľa § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP voči neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

57. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.